

KUBA

DPU-WIKP-424/7/2020; 07.01.2020

Zwracam się z prośbą o opracowanie nt. sytuacji osób powracających na Kubę. Czy grożą takim osobom jakiegokolwiek sankcje ze strony władzy, w tym za fakt ubiegania się o ochronę międzynarodową (o ile władze są w stanie posiadać taką wiedzę)?

PODSTAWOWE INFORMACJE O DIASPORZE I JEJ KONTAKTACH Z KRAJEM

Populacja Kuby wynosi ponad 11 mln mieszkańców (dane z lipca 2018 r.). [1] Z kolei diaspora kubańska na świecie liczy ok. 2,5 mln ludzi. Największa liczba Kubańczyków przebywających za granicą mieszka w USA (głównie w stanie Floryda), Kanadzie oraz w Hiszpanii i krajach Ameryki Środkowej. [2] Kubańska diaspora w USA, Kanadzie, Hiszpanii i Ameryce Środkowej to na ogół ludzie pracowici i przedsiębiorczy. Przez lata zgromadzili majątki i kapitały przewyższające dochód narodowy Kuby. [3]

Najbogatsi kubańscy posiadacze ziemscy i przedsiębiorcy wyjechali z Kuby zaraz po rewolucji, pozbawieni majątku w wyniku masowych wywłaszczeń. Inni, zwłaszcza młodzi ludzie, uciekali w późniejszym czasie z przyczyn ekonomicznych i politycznych. [4] Według dostępnych danych, wskaźnik migracji netto na Kubie wynosił w 2018 r. -4,5 migrantów na 1.000 mieszkańców. [5]

Ze względu na trudną sytuację panującą na Kubie diaspora kubańska angażuje się poprzez działania polityczne na rzecz przemian demokratycznych oraz społecznych w tym kraju. Swoją aktywność prowadzi głównie (ze względu na możliwość wywierania konkretnego nacisku na Hawanę) w USA, gdzie dzięki aktywnej działalności lobbystycznej wpływa na decyzje, jakie władze w Waszyngtonie podejmują w stosunku do reżimu komunistycznego w Hawanie. [6]

Władze kubańskie, ze względów ekonomicznych, zachęcają diasporę do inwestowania oraz wspierania kraju, zachowując jednak ostrożność w dopuszczeniu jej do przemian na większą

¹ CIA, The World Factbook, *Cuba*, w: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/cu.html>

² Havanatimes.org, *Cuba's Largest Overseas Diaspora is the Least Known*, 17.06.2014 w: <https://www.havanatimes.org/?p=104337>

³ Gazeta Wyborcza, *Kuba przeprasza się z emigracją. Wracajcie i inwestujcie!*, 16.07.2013 w: http://wyborcza.pl/1,76842,14281359,Kuba_przeprasza_sie_z_emigracja_Wracajcie_i_inwestujcie_.html

⁴ Gazeta Wyborcza, *Kuba przeprasza się z emigracją. Wracajcie i inwestujcie!*, 16.07.2013 w: http://wyborcza.pl/1,76842,14281359,Kuba_przeprasza_sie_z_emigracja_Wracajcie_i_inwestujcie_.html

⁵ CIA, The World Factbook, *Cuba*, w: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/cu.html>

⁶ Tygodnikprzeklad.pl, *Hawana w Miami*, 23.02.2015 w: <https://www.tygodnikprzeklad.pl/hawana-w-miami/>

skale, które w efekcie mogłyby doprowadzić do upadku panującego od 1959 r. na Kubie reżimu. [7]

Swoboda podróżowania

Na Kubie obowiązuje ograniczenie swobody przemieszczania się mieszkańców w obrębie kraju, podróży zagranicznych i emigracji z prawem do powrotu. Rząd kontroluje również migrację wewnętrzną z obszarów wiejskich do miasta Hawany. [8 9]

W ostatnich latach władze kraju zaczęły jednak stopniowo liberalizować przepisy, dotyczące podróży zagranicznych. [10 11] Od stycznia 2013 r. jedynymi dokumentami, które są potrzebne, by wyjechać z kraju jest ważny paszport, zaproszenie kraju docelowego, jeśli jest wymagane, oraz wiza kraju docelowego. Pobyt za granicą jest dozwolony w okresie do 24 miesięcy i może być przedłużony po upływie tego czasu. [12 13 14]

Zezwolenie na pobyt za granicą przez okres dłuższy niż 24 miesiące określa kubańskie prawo migracyjne z 1976 r., które zostało uzupełnione w 1978 r. dekretem wykonawczym nr 26 (zmieniony w 2012 r.). Zgodnie z przepisami dotyczącymi migracji, Kubańczycy są uznawani za emigrantów, jeśli przebywają za granicą kraju dłużej niż 24 miesiące. Istnieją jednak możliwości przedłużenia pobytu za granicą. Przepisy stanowią, że posiadacze paszportów kubańskich mają możliwość ubiegania się o nie w kubańskiej Dyrekcji ds. Identyfikacji, Imigracji i Cudzoziemców w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych Kuby oraz przedstawicielstwach dyplomatycznych i konsularnych Kuby poza granicami kraju. [15]

Przedłużenie pobytu za granicą może zostać wydane przez ww. instytucje w przypadkach:

- a) przedłużenia na okres dłuższy niż 24 miesiące, jeżeli z uzasadnionych przyczyn zainteresowane osoby nie mogą wrócić do kraju w tym terminie,
- b) jeśli muszą przebywać poza krajem przez czas nieokreślony w celu utrzymania związku małżeńskiego, sformalizowanego lub nie, z obcokrajowcami lub wynikających z innych sytuacji humanitarnych. [16]

---

⁷ Gazeta Wyborcza, *Kuba przeprosza się z emigracją. Wracajcie i inwestujcie!*, 16.07.2013 w: http://wyborcza.pl/1,76842,14281359,Kuba_przeprosza_sie_z_emigracja_Wracajcie_i_inwestujcie_.html

⁸ Freedom House, *Freedom in the World 2019 – Cuba*, 04/02/2019 – w: <https://www.ecoi.net/en/document/2008153.html>

⁹ State.gov, *Country Report on Human Rights Practices 2018 - Cuba*, w: <https://www.ecoi.net/en/document/2004193.html>

¹⁰ Los Angeles Times, *Cuba: Go or no? The answer is more complicated than you might think*, 14/11/2019 – w: <https://www.latimes.com/travel/story/2019-11-09/cuba-restrictions-tourism-legal-travel>

¹¹ The Guardian, *Cuba relaxes travel restrictions for citizens*, 15/01/2013 – w: <https://www.theguardian.com/world/2013/jan/15/cuba-relaxes-travel-restrictions>

¹² Cuba.miamor.pl, *Kubańczycy będą mogli swobodnie poróżować?* 17.01.2013, w: <http://cuba.miamor.pl/2013/01/kubanczycy-beda-mogli-swobodnie.html>

¹³ Refworld.org; Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD), *Cuba: Travel Regulations and Civil and Political Rights, COI Compilation*, August 2017, w: <http://www.refworld.org/docid/59a689634.html>

¹⁴ The Guardian, *Cuba relaxes travel restrictions for citizens*, 15/01/2013 – w: <https://www.theguardian.com/world/2013/jan/15/cuba-relaxes-travel-restrictions>

¹⁵ Refworld.org, *Cuba: Travel Regulations and Civil and Political Rights COI Compilation August 2017*, w: <https://www.refworld.org/docid/59a689634.html>

¹⁶ Refworld.org, *Cuba: Travel Regulations and Civil and Political Rights COI Compilation August 2017*, w: <https://www.refworld.org/docid/59a689634.html>

Obywatele Kuby, którzy z jakiegoś uzasadnionego powodu nie mogą wrócić do kraju w terminie 24 miesiące, mają prawo zawnieść, m.in. w konsulacie kubańskim lub w innej placówce dyplomatycznej tego kraju, o zgodę na przedłużenie ich pobytu za granicą na okres przekraczający 24 miesiące i w takiej sytuacji zobowiązani są do:

- przedstawienia ważnego paszportu,
- złożenia wniosku na piśmie wraz z wyjaśnieniem przyczyn,
- wniesienia opłaty administracyjnej,
- a po uzyskaniu zezwolenia na przedłużenie pobytu za granicą na okres przekraczający 24 miesiące – do wnoszenia opłaty konsularnej za każdy zatwierdzony miesiąc przedłużenia. [17]

Obywatele Kuby mają obowiązek zgłaszać pobytu dłuższe niż 24 miesiące w kubańskim konsulacie lub ambasadzie. [18 19] Kubańczycy są uważani za „emigrantów” w przypadku, gdy ich pobyt poza granicami kraju trwa ponad 24 miesiące bez kontaktu z placówkami dyplomatycznymi. Przed reformą z 2013 r., okres ten wynosił zaledwie 11 miesięcy. Niemniej jednak emigracja nie jest uważana za równoznaczną z utratą obywatelstwa. Emigranci natomiast tracą prawo do ubezpieczenia społecznego i służby zdrowia, a ich rodziny nie mogą otrzymywać na nich przydziałów żywnościowych. W niektórych przypadkach może dochodzić do konfiskaty mienia, o ile rodzina nie jest do niego uprawniona. [20]

Władze kraju utrzymały prawny wymóg posiadania wizej wyjazdowej w stosunku do kilku kategorii obywateli Kuby, ze względu na ich istotną rolę i pozycję społeczną. Muszą oni najpierw uzyskać odpowiednie zezwolenie na podróże zagraniczne (spowodowane jest to obawami władz, co do ew. ucieczki z kraju). Są to:

- członkowie wysoko wyspecjalizowanego personelu medycznego i technicznego,
- prawnicy,
- wojskowi lub pracownicy ochrony,
- urzędnicy państwowi,
- naukowcy,
- niektórzy byli więźniowie polityczni, znani działacze opozycyjni, obrońcy praw człowieka. [21 22]

Paszport mogą zasadniczo dostać wszyscy mieszkańcy Kuby. Jednakże z decyzją odmowną mogą spotkać się osoby:

- wobec których toczy się proces karny,

---

¹⁷ Refworld.org, *Cuba: Travel Regulations and Civil and Political Rights COI Compilation August 2017*, w: <https://www.refworld.org/docid/59a689634.html>

¹⁸ State.gov, *Country Reports on Human Rights Practices for 2017 –Cuba*, w: <https://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm#wrapper>

¹⁹ Bankier.pl, *Liberalizacja Kuby: zniesione ograniczeń w podróżowaniu*, 23.11.2011, w: <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Liberalizacja-Kuby-zniesienie-ograniczen-wpodrozowaniu-2442678.html>

²⁰ Refworld.org; Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD), *Cuba: Travel Regulations and Civil and Political Rights, COI Compilation*, August 2017, w: <http://www.refworld.org/docid/59a689634.html>

²¹ State.gov, *Country Report on Human Rights Practices 2018 - Cuba*, w: <https://www.ecoi.net/en/document/2004193.html>

²² Refworld.org; Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD), *Cuba: Travel Regulations and Civil and Political Rights, COI Compilation*, August 2017, w: <http://www.refworld.org/docid/59a689634.html>

- które mają wyroki karne (czyli wszyscy więźniowie polityczni i wielu opozycjonistów),
- które znajdują się w dyspozycji służb wojskowych lub te, które mają odbyć w najbliższym czasie służbę wojskową,
- wobec których są przeciwwskazania, ze względu na kwestie dot. obronności i bezpieczeństwa kraju,
- mające zobowiązania wobec państwa kubańskiego,
- nieposiadające zezwolenia przewidzianego na mocy przepisów dotyczących zachowania zasobów wykwalifikowanej siły roboczej dla rozwoju gospodarczego, społecznego i naukowo-technicznej kraju, jak również dla bezpieczeństwa i ochrony informacji urzędowych,
- które są niepełnoletnie lub niepełnosprawne, które nie mają zezwolenia rodziców lub opiekunów prawnych,
- co, do których zdecydują tak upoważnione organy ze względu na inne powody interesu publicznego,
- które nie spełniają wymagań nałożonych przez Ustawę o Migracji oraz regulacji dotyczących wnioskowania, przyznawania i wydawania paszportów. [23]

Ponadto dodatkowym ograniczeniem dla większości biednych obywateli jest wysoki koszt uzyskania paszportu, który wynosi około 100 USD (równowartość 5 miesięcznych zarobków). [24]

Przepisy dotyczące nielegalnego wjazdu i wyjazdu

Osoby, które opuszczają Kubę lub próbują opuścić terytorium tego kraju bez odpowiednich przewidzianych prawem formalności (nielegalnie) muszą się liczyć z tym, że w takim przypadku podlegają karze pozbawienia wolności od roku do trzech lat lub grzywnie. Dodatkowo, zgodnie z kubańskimi przepisami, może im zostać odebrane obywatelstwo, a ich mienie/majątek, w tym również nieruchomości, mogą być przejęte na rzecz skarbu państwa. W tym miejscu należy jednak dodać, że ww. przepis prawny był w ostatnich latach bardzo rzadko stosowany (znacznie częściej korzystano z niego za rządów Fidela Castro, po to, by skuteczniej zniechęcić obywateli Kuby do nielegalnej emigracji). [25 26]

Najwyższa kara, zasądzona do tej pory za usiłowanie opuszczenia Kuby na nielegalnie skonstruowanym statku wynosiła równowartość 120 USD. Większość osób złapanych na próbie nielegalnego wyjazdu była przetrzymywana przez krótki okres czasu. Kary są bardziej surowe w przypadku wojskowych, policjantów, a także osób podróżujących z dziećmi [27].

²³ Cuba.miamor.pl, *Kubańczycy będą mogli swobodnie poróżować?* 17.01.2013, w: <http://cuba.miamor.pl/2013/01/kubanczycy-beda-mogli-swobodnie.html>

²⁴ Refworld.org; Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD), *Cuba: Travel Regulations and Civil and Political Rights, COI Compilation*, August 2017, w: <http://www.refworld.org/docid/59a689634.html>

²⁵ State.gov, *Country Report on Human Rights Practices 2018 - Cuba*, w: <https://www.ecoi.net/en/document/2004193.html>

²⁶ State.gov, *Country Reports on Human Rights Practices for 2017 -Cuba*, w: <https://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm#wrapper>

²⁷ Refworld.org; Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD), *Cuba: Travel Regulations and Civil and Political Rights, COI Compilation*, August 2017, w: <http://www.refworld.org/docid/59a689634.html>

Reperkusje dla członków rodzin kubańskich emigrantów, którzy nielegalnie wyjechali z kraju.

Jak wynika z dostępnych informacji, do jakich dotarł WIKP, rodziny osób, które nielegalnie opuściły Kubę, zwykle nie spotykają się z reperkusjami ze strony władz kraju. Jeśli jednak osobami, które nielegalnie opuściły kraj, są wysokiej rangi urzędnicy państwowi, mający dostęp do tajemnic państwowych, to w takich przypadkach ich rodzinom mogą zostać odebrane świadczenia socjalne i mogą się one spotkać z odmową wydania im paszportów. [28]

Przepisy dotyczące ubiegania się o ochronę międzynarodową za granicą

W dostępnych źródłach brak jest informacji na temat ewentualnych kar, jakie mogą grozić obywatelom Kuby za sam fakt ubiegania się za granicą o azyl lub inną formę ochrony międzynarodowej. Z dostępnych informacji wynika raczej, iż sytuacja osób powracających na Kubę po wieloletnim pobycie za granicą, w tym np. osób, które przed powrotem na Kubę ubiegały się o azyl lub inną formę ochrony międzynarodowej, zależy głównie od tego, jakich ewentualnych czynów dokonały one jeszcze przed wyjazdem ze swojego kraju pochodzenia. [29 30]

Jeśli osoby nie były przed wyjazdem z Kuby karane, bądź poszukiwane przez kubańskie władze w związku z popełnieniem przestępstwa, to raczej nie grożą im po powrocie na Kubę żadne konsekwencje. [31 32] Sam fakt ubiegania się o status uchodźcy/ochronę międzynarodową nie ma wpływu na ewentualne przywrócenie prawa pobytu na Kubie i władze kubańskie zezwalają na powrót do kraju takim osobom (patrz następny paragraf). [33]

Procedury powrotów / deportacje

Wymagania formalne dotyczące repatriacji obywateli Kuby wynikające z reformy migracyjnej, które obowiązują od 14 stycznia 2013 r.:

- złożenie aplikacji (wniosku) wyjaśniającej powody, dla których chcą się przesiedlić na Kubę,
- przedstawienie ważnego paszportu,
- uiszczenie opłaty konsularnej. [34 35]

---

²⁸ Refworld.org, *Cuba: Travel Regulations and Civil and Political Rights COI Compilation August 2017*, w: <https://www.refworld.org/docid/59a689634.html>

²⁹ State.gov, *Country Report on Human Rights Practices 2018 - Cuba*, w: <https://www.ecoi.net/en/document/2004193.html>

³⁰ State.gov, *Country Reports on Human Rights Practices for 2017 - Cuba*, w: <https://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm#wrapper>

³¹ State.gov, *Country Report on Human Rights Practices 2018 - Cuba*, w: <https://www.ecoi.net/en/document/2004193.html>

³² State.gov, *Country Reports on Human Rights Practices for 2017 - Cuba*, w: <https://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm#wrapper>

³³ Refworld.org; Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD), *Cuba: Travel Regulations and Civil and Political Rights, COI Compilation*, August 2017, w: <http://www.refworld.org/docid/59a689634.html>

³⁴ Havanatimes.org, *Last Year 14,000 Repatriated to Cuba*, 27.06.2017, w: <https://www.havanatimes.org/?p=125943>

³⁵ AP, *Cuba announces new immigration policies to boost ex-pat ties*, 29.10.2017, w: <https://apnews.com/e01dc1c6f6504edb97eba4a182492341>

Odmawia się powrotu na Kubę osobom, które brały udział we: „wrogich działaniach wobec politycznych, gospodarczych i społecznych podstaw państwa”, co oznacza w praktyce odebranie prawa powrotu tysiącom emigrantów kubańskim, którzy otwarcie sprzeciwiają się reżimowi w Hawanie. [36 37]

Deportacje

Zgodnie z warunkami Porozumienia Migracyjnego pomiędzy USA a Kubą z 1994 r., rząd kubański zgodził się nie wnosić oskarżeń ani nie podejmować działań odwetowych wobec imigrantów wracających z wód międzynarodowych, amerykańskich lub też z terenu bazy Marynarki Wojennej USA w Guantanamo (Naval Station Guantanamo Bay), po próbie nielegalnej emigracji. [38] Niemniej jednak rząd kubański uniemożliwiał wjazdy niezależnym obserwatorom w celu monitorowania życia repatriowanych Kubańczyków poza Hawanę. Niektórzy zawróceni z USA migranci zarzucali władzom prześladowanie i dyskryminację, m.in. poprzez grzywny, wydalenie ze szkoły, utratę pracy. [39]

Powroty po dłuższej nieautoryzowanej nieobecności (powyżej 24 miesięcy)

Od 2013 r. wszystkie osoby, które wyemigrowały z Kuby, mogą powrócić do kraju. Jeśli powrócą, mogą odzyskać prawa obywatelskie. [40]

Podstawowym warunkiem uprawniającym emigranta do powrotu do kraju, jest posiadanie ważnego paszportu kubańskiego oraz wizy wjazdowej (*habilitación*), uprawniającej go do pobytu na Kubie do 90 dni. Paszport i wizę wydają kubańskie konsulaty za granicą, po uzyskaniu zgody Urzędu Imigracyjnego. Okres 90 dni może być przedłużony w wyjątkowych sytuacjach za zgodą Urzędu Imigracyjnego, właściwego dla miejsca zamieszkania rodziny emigranta na Kubie. Wymóg posiadania wizy nie odnosi się do legalnych / zarejestrowanych rezydentów zagranicznych. Ponadto emigrant musi posiadać legalne prawo pobytu za granicą. W wyjątkowych sytuacjach rodzina także może wnioskować o „humanitarny” przyjazd emigranta, np. w przypadku śmierci lub ciężkiej choroby kogoś z rodziny. [41]

Raporty przytaczają jednak przykłady działaczy społecznych i politycznych, którzy nie zostali wpuszczeni na Kubę, mimo posiadania paszportu i wizy. [42]

---

³⁶ Havanatimes.org, *Last Year 14,000 Repatriated to Cuba*, 27.06.2017, w: <https://www.havanatimes.org/?p=125943>

³⁷ AP, *Cuba announces new immigration policies to boost ex-pat ties*, 29.10.2017, w: <https://apnews.com/e01dc1c6f6504edb97eba4a182492341>

³⁸ State.gov, *Country Report on Human Rights Practices 2018 - Cuba*, w: <https://www.ecoi.net/en/document/2004193.html>

³⁹ State.gov, *Country Report on Human Rights Practices 2018 - Cuba*, w: <https://www.ecoi.net/en/document/2004193.html>

⁴⁰ Refworld.org; Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD), *Cuba: Travel Regulations and Civil and Political Rights, COI Compilation*, August 2017, w: <http://www.refworld.org/docid/59a689634.html>

⁴¹ Refworld.org; Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD), *Cuba: Travel Regulations and Civil and Political Rights, COI Compilation*, August 2017, w: <http://www.refworld.org/docid/59a689634.html>

⁴² Refworld.org; Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD), *Cuba: Travel Regulations and Civil and Political Rights, COI Compilation*, August 2017, w: <http://www.refworld.org/docid/59a689634.html>

Od 1 stycznia 2018 r. władze Kuby wyeliminowały zapisy wymogu, aby dzieci urodzone przez Kubańczyków za granicą osiedliły się na Kubie w celu uzyskania obywatelstwa kubańskiego". [43]

Przywrócenie praw obywatelskich

„Emigrant” może wystąpić z wnioskiem o zgodę na powrót do kraju zarówno w kubańskiej placówce konsularnej za granicą, jak i w stosownym oddziale Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w trakcie czasowej wizyty na Kubie. Osoba wnioskująca musi posiadać ważny paszport kubański oraz poręczenie osoby na Kubie, która zagwarantuje mu zakwaterowanie i utrzymanie, dopóki osoba powracająca nie zacznie osiągać swoich własnych dochodów. Ponadto „emigrant” musi podać przyczynę chęci powrotu, a także posiadać zaświadczenie o niekaralności w kraju zamieszkania. [44]

Rozpatrywanie wniosków o przywrócenie prawa pobytu na Kubie trwa od 90 dni do kilku miesięcy. Władze jednak w niektórych przypadkach mogą odmówić zgody, m.in. w przypadku działaczy politycznych i przestępców pospolitych. [45]

Kubańczycy, którzy wyjechali i zostali nazwani przez rząd "emigrantami", mogą teraz ubiegać się o "repatriację" o zgodę na przywrócenie obywatelstwa kubańskiego, prawa pobytu na Kubie i dopiero w następnej kolejności prawa do odzyskania utraconej własności. [46]

Status społeczno-ekonomiczny osób powracających

Ministerstwo Spraw Zagranicznych Kuby zezwoliło od 1 stycznia 2018 r. m.in. na wjazd i wyjazd kubańskich emigrantów przez dwa porty turystyczne i umożliwiło powrót obywatelom, którzy opuścili kraj nielegalnie, z wyjątkiem tych, którzy opuścili kraj przez amerykańską bazę marynarki wojennej w Zatoce Guantanamo. [47]

Repatriowany (powracający) Kubańczyk ma takie same prawa, jakie Konstytucja Kuby przyznaje każdemu kubańskiemu obywatelowi (m.in. prawa polityczne, prawo do głosowania, prawa socjalne, opieka zdrowotna, dystrybucja żywności, jak również w stosownych przypadkach prawo do edukacji). [48] Otrzymuje również te same prawa obywatelskie określone przez Kodeks cywilny (prawo do własności, prawo do dziedziczenia, prawo do kupna i sprzedaży nieruchomości lub samochodu, zatrudnienia), a także prawa pracownicze

---

⁴³ Translatingcuba.com, *Cuba Removes Obstacles So Its Citizens Can Return to the Island*, 28.10.2017, w:

<https://translatingcuba.com/cuba-removes-obstacles-so-its-citizens-can-return-to-the-island/>

⁴⁴ Refworld.org; Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD), *Cuba: Travel Regulations and Civil and Political Rights, COI Compilation*, August 2017, w: <http://www.refworld.org/docid/59a689634.html>

⁴⁵ Refworld.org; Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD), *Cuba: Travel Regulations and Civil and Political Rights, COI Compilation*, August 2017, w: <http://www.refworld.org/docid/59a689634.html>

⁴⁶ Miamiherald.com, *Thousands of Cuban exiles are exploring an unusual option: Returning to Cuba to live*, 12.03.2018 w: <http://www.miamiherald.com/news/local/community/miami-dade/article204732234.html>

⁴⁷ Refworld.org, *Cuba: Travel Regulations and Civil and Political Rights COI Compilation August 2017*, w: <https://www.refworld.org/docid/59a689634.html>

⁴⁸ Refworld.org, *Cuba: Travel Regulations and Civil and Political Rights COI Compilation August 2017*, w: <https://www.refworld.org/docid/59a689634.html>

(możliwość ubiegania się o licencję na pracę na własny rachunek w przedsiębiorstwie niepaństwowym lub brania udziału w innych działaniach produkcyjnych). [49]

Podsumowanie

Populacja Kuby wynosi ponad 11 mln mieszkańców. Z kolei diaspora kubańska na świecie liczy ok. 2,5 miliona ludzi, głównie w Ameryce Północnej (USA, Kanada) i Południowej oraz Europie (Hiszpania).

Na Kubie obowiązuje ograniczenie swobody przemieszczania się mieszkańców w obrębie kraju, podróży zagranicznych i emigracji z prawem do powrotu. Rząd kontroluje również migrację wewnętrzną z obszarów wiejskich do miasta Hawany. W ostatnich latach rząd jednak stopniowo liberalizuje przepisy dotyczące podróży zagranicznych. Od stycznia 2013 r. jedynymi dokumentami, które są potrzebne, by wyjechać z kraju jest ważny paszport, zaproszenie z kraju docelowego, jeśli jest wymagane, oraz wiza kraju docelowego. Pobyt za granicą jest dozwolony przez okres do 24 miesięcy, jednak może być przedłużony po upływie tego czasu.

Obecnie główną przyczyną wyjazdów Kubańczyków za granicę na stałe lub na dłuższy czas (przeważnie do USA oraz UE, m.in. do Hiszpanii) są kwestie ekonomiczne (trudna sytuacja ekonomiczna na Kubie) oraz polityczne. Osoby, które próbują opuścić Kubę bez odpowiednich przewidzianych prawem formalności (nielegalnie) muszą się liczyć z tym, że będą podlegać karze pozbawienia wolności od roku do trzech lat lub grzywny. Dodatkowo, zgodnie z kubańskimi przepisami, może im zostać odebrane obywatelstwo, a ich mienie/majątek, w tym również nieruchomości, mogą zostać przejęte na rzecz skarbu państwa. W tym miejscu należy jednak dodać, że ww. przepis prawny był w ostatnich latach bardzo rzadko stosowany (znacznie częściej korzystano z niego za rządów Fidela Castro, po to, by skuteczniej zniechęcić obywateli Kuby do nielegalnej emigracji).

W dostępnych źródłach brak jest informacji na temat kar, jakie mogą spotkać obywateli Kuby ubiegających się za granicą o azyl lub inną formę ochrony międzynarodowej. Z dostępnych informacji wynika raczej, iż sytuacja osób powracających na Kubę po wieloletnim pobycie za granicą, w tym np. osób, które przed powrotem na Kubę ubiegały się o azyl lub inną formę ochrony międzynarodowej, zależy głównie od tego, jakich ewentualnych czynów dokonały one jeszcze przed wyjazdem ze swojego kraju pochodzenia. Jeśli osoby te nie były przed wyjazdem z Kuby karane, bądź poszukiwane przez kubańskie władze w związku z popełnieniem przestępstwa, to raczej nie grożą im po powrocie na Kubę żadne konsekwencje.

„Emigrant” może wystąpić z wnioskiem o zgodę na powrót do kraju zarówno w kubańskiej placówce konsularnej za granicą, jak i w stosownym oddziale Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w trakcie czasowej wizyty na Kubie. Osoba wnioskująca musi posiadać ważny paszport kubański oraz poręczenie osoby na Kubie, która zagwarantuje jej zakwaterowanie i utrzymanie, dopóki osoba powracająca nie zacznie osiągać swoich własnych dochodów.

Repatriowany (powracający) Kubańczyk posiada takie same prawa, jakie Konstytucja Kuby przyznaje każdemu kubańskiemu obywatelowi (m.in. prawa polityczne, prawo do głosowania,

---

⁴⁹ Refworld.org, *Cuba: Travel Regulations and Civil and Political Rights COI Compilation August 2017*, w: <https://www.refworld.org/docid/59a689634.html>

prawa socjalne, prawo do opieki zdrowotnej, jak również w stosownych przypadkach prawo do edukacji).

Bibliografia:

AP, *Cuba announces new immigration policies to boost ex-pat ties*, 29.10.2017, w: <https://apnews.com/e01dc1c6f6504edb97eba4a182492341> [odczyt: 07/01/2020]

Bankier.pl, *Liberalizacja Kuby: zniesione ograniczeń w podróżowaniu*, 23.11.2011, w: <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Liberalizacja-Kuby-zniesienie-ograniczen-wpodrozowaniu-2442678.html> [odczyt: 07/01/2020]

CIA, The World Factbook, *Cuba*, w: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/cu.html> [odczyt: 07/01/2020]

Cuba.miamor.pl, *Kubańscy będą mogli swobodnie poróżować?* 17.01.2013, w: <http://cuba.miamor.pl/2013/01/kubanczycy-beda-mogli-swobodnie.html> [odczyt: 07/01/2020]

Freedom House, *Freedom in the World 2019 – Cuba*, 04/02/2019 – w: <https://www.ecoi.net/en/document/2008153.html> [odczyt: 07/01/2020]

Gazeta Wyborcza, *Kuba przeprasza się z emigracją. Wracajcie i inwestujcie!*, 16.07.2013, w: http://wyborcza.pl/1,76842,14281359,Kuba_przeprasza_sie_z_emigracja_Wracajcie_i_inwestujcie_.html [odczyt: 07/01/2020]

Havanatimes.org, *Cuba's Largest Overseas Diaspora is the Least Known*, 17.06.2014 w: <https://www.havanatimes.org/?p=104337> [odczyt: 07/01/2020]

Havanatimes.org, *Last Year 14,000 Repatriated to Cuba*, 27.06.2017, w: <https://www.havanatimes.org/?p=125943> [odczyt: 07/01/2020]

Los Angeles Times, *Cuba: Go or no? The answer is more complicated than you might think*, 14/11/2019 – w: <https://www.latimes.com/travel/story/2019-11-09/cuba-restrictions-tourism-legal-travel> [odczyt: 07/01/2020]

Refworld.org; Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD), *Cuba: Travel Regulations and Civil and Political Rights, COI Compilation*, August 2017, w: <http://www.refworld.org/docid/59a689634.html> [odczyt: 07/01/2020]

Refworld.org, *Cuba: Travel Regulations and Civil and Political Rights COI Compilation August 2017*, w: <https://www.refworld.org/docid/59a689634.html> [odczyt: 07/01/2020]

State.gov, *Country Report on Human Rights Practices 2018 - Cuba*, w: <https://www.ecoi.net/en/document/2004193.html> [odczyt: 07/01/2020]

The Guardian, *Cuba relaxes travel restrictions for citizens*, 15/01/2013 – w: <https://www.theguardian.com/world/2013/jan/15/cuba-relaxes-travel-restrictions> [odczyt: 07/01/2020]

Translatingcuba.com, *Cuba Removes Obstacles So Its Citizens Can Return to the Island*, 28.10.2017, w:
<https://translatingcuba.com/cuba-removes-obstacles-so-its-citizens-can-return-to-the-island/>
[odczyt: 07/01/2020]

Tygodnikprzeklad.pl, *Hawana w Miami*, 23.02.2015 w:
<https://www.tygodnikprzeklad.pl/hawana-w-miami/> [odczyt: 07/01/2020]

Voanews.com, *Cubans Face Same Deportation Risks as Others*, 15.06.2017, w:
<https://www.voanews.com/a/cubans-deportation-risk/3901414.html> [odczyt: 07/01/2020]